C/2024/6826

29.11.2024

NÕUKOGU SOOVITUS,

21. oktoober 2024,

mis käsitleb Madalmaade majandus-, eelarve-, tööhõive- ja struktuuripoliitikat

(C/2024/6826)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97, ([1]) eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ([2]) eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, ([3]) millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu (edaspidi „rahastu“), jõustus 19. veebruaril 2021. Rahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta prioriteetidega aitab rahastu saavutada majanduslikku ja sotsiaalset taastumist ning rakendada kestlikke reforme ja investeeringuid, eelkõige reforme ja investeeringuid, et edendada rohe- ja digipööret ning muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust liidus ja toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist.

(2) 27. veebruaril 2023. aastal vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/435 ([4]) (edaspidi „REPowerEU määrus“) eesmärk on järk-järgult kaotada liidu sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitaks saavutada energiajulgeoleku ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning suurendada samal ajal taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. Madalmaad lisasid oma riiklikusse

([1]) ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) ELT L 306, 23.11.2011, lk 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

taaste- ja vastupidavuskavasse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke.

(3) Komisjon avaldas 16. märtsil 2023 teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“, et anda teavet poliitiliste otsuste tegemiseks ja luua raamtingimused majanduskasvu hoogustamiseks. Teatises käsitletakse konkurentsivõimet üheksa vastastikku tugevdava teguri kaudu. Nende tegurite hulka kuuluvad muu hulgas juurdepääs erakapitalile, teadusuuringud ja innovatsioon, haridus ja oskused ning toimiv ühtne turg, mis on esmatähtsad poliitikaprioriteedid reformide ja investeeringute elluviimiseks, et käsitleda praeguseid tootlikkusega seotud probleeme ning suurendada liidu ja selle liikmesriikide pikaajalist konkurentsivõimet. Komisjon avaldas 14. veebruaril 2024 teatise „Ühtse turu ja konkurentsivõime 2024. aasta aruanne“. Kõnealuses teatises on üksikasjalikult kirjeldatud Euroopa ühtse turu tugevaid külgi ja probleeme konkurentsivõime alal ning kajastatud aasta jooksul toimunud muutusi, tuginedes eespool nimetatud üheksale konkurentsivõimet edendavale tegurile.

(4) Komisjon võttis 21. novembril 2023 vastu 2024. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2024) algust. Euroopa Ülemkogu kinnitas 22. märtsil 2024 2024. aasta kohta iga-aastase kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteedid, mille keskmes on konkurentsivõimelise kestlikkuse neli mõõdet. Komisjon võttis 21. novembril 2023 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka 2024. aasta häiremehhanismi aruande, milles nimetati Madalmaid ühe liikmesriigina, kus võib esineda tasakaalustamatus või kus võib esineda oht selle tekkimiseks ja kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka arvamuse Madalmaade 2024. aasta eelarvekava kohta. Samuti võttis komisjon vastu soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta ning ettepaneku 2024. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist. Nõukogu võttis 12. aprillil 2024 vastu soovituse euroala majanduspoliitika kohta ([5]) (edaspidi „2024. aasta euroala käsitlev soovitus“) ja 11. märtsil 2024 ühise tööhõivearuande.

(5) 30. aprillil 2024 jõustus liidu uus majanduse juhtimise raamistik. Raamistik hõlmab uut määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta, muudetud nõukogu määrust (EÜ) nr 1467/97 ([6]) ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta ning muudetud nõukogu direktiivi 2011/85/EL ([7]) liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta. Uue majanduse juhtimise raamistiku eesmärk on edendada reformide ja investeeringute kaudu usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust, kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning vastupanuvõimet ning vältida valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Uue majanduse juhtimise raamistikuga edendatakse ka riikide isevastutust ja keskendutakse rohkem keskpikale perspektiivile koos nõuete tõhusama ja sidusama täitmise tagamisega. Iga liikmesriik peab esitama nõukogule ja komisjonile riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad sisaldavad liikmesriigi eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustusi ning hõlmavad riigisisese seadusandliku tsükli pikkusest sõltuvalt nelja- või viieaastast planeerimisperioodi. Riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades esitatud netokulude ([8]) kava peab olema kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 nõuetega, sealhulgas nõudega hoida valitsemissektori võlg usutavas langustrendis või viia see usutavasse langustrendi kohandamisperioodi lõpuks või hoida see mõistlikul tasemel allpool 60 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning viia valitsemissektori eelarve puudujääk keskpika perioodi jooksul alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst ja/või hoida see allpool kõnealust kontrollväärtust. Kohandamisperioodi võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik võtab kohustuse teha asjakohased reformid ja investeeringud vastavalt määruses (EL) 2024/1263 sätestatud kriteeriumidele. Selleks et toetada kõnealuste riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade koostamist, avaldas komisjon 21. juunil 2024 suunised teabe kohta, mille liikmesriigid peavad esitama oma riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades ning iga-aastastes eduaruannetes. Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artiklitega 5 ja 36 edastas komisjon liikmesriikidele kohaldataval juhul võrdlustrajektoorid ja tehnilise teabe. Liikmesriigid peavad esitama oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava 20. septembriks 2024, välja arvatud juhul, kui liikmesriik ja komisjon lepivad kokku tähtaja pikendamises mõistliku

([5]) Nõukogu 12. aprilli 2024. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Nõukogu 8. novembri 2011. aasta direktiiv 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Netokulu, nagu on määratletud määruse (EL) 2024/1263 artikli 2 punktis 2. Netokulu – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud, ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

aja võrra. Kooskõlas oma riigisisese õigusraamistikuga võivad liikmesriigid arutada oma keskpika perioodi kavade projekte oma parlamentidega, paluda sõltumatutel eelarveasutustel esitada arvamuse ning konsulteerida sotsiaalpartnerite ja muude riiklike sidusrühmadega.

(6) 2024. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng kooskõlas rahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavad aitavad tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on viimastel aastatel esitatud asjakohastes riigipõhistes soovitustes esile toodud. 2019., 2020., 2022. ja 2023. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mis on läbi vaadatud või mida on ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21.

(7) Madalmaad esitasid 7. juulil 2022 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega. Nõukogu võttis 4. oktoobril 2022 vastu Madalmaade taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmist käsitleva rakendusotsuse ([9]), mida muudeti 24. oktoobril 2023 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 2, et ajakohastada tagastamatu rahalise toetuse maksimaalset summat ja lisada REPowerEU peatükk ([10]). Osamaksete tegemine sõltub määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõike 5 kohaselt tehtud komisjoni otsusest selle kohta, et Madalmaad on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(8) Madalmaad esitasid 29. aprillil 2024 kooskõlas nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 ([11]) artikli 4 lõikega 1 oma 2024. aasta riikliku reformikava ja 30. aprillil 2024 oma 2024. aasta stabiilsusprogrammi. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2024. aasta riiklik reformikava ka Madalmaade kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

(9) Komisjon avaldas 19. juunil 2024 Madalmaade kohta 2024. aasta riigiaruande. Selles hinnati Madalmaade edusamme nõukogu poolt aastatel 2019–2023 vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõte sellest, kuidas Madalmaad on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Selle analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega. Samuti hinnati selles Madalmaade edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(10) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Madalmaade kohta põhjaliku analüüsi. Peamised järeldused, milleni komisjoni töötajad jõudsid oma hinnangus Madalmaade makromajandusliku haavatavuse kohta kõnealuse määruse kohaldamisel, avaldati 2024. aasta märtsis. Komisjon jõudis 19. juunil 2024 järeldusele, et Madalmaades esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige on Madalmaad haavatavad erasektori suure võla tõttu ülehinnatud eluasemeturu kontekstis, millel on piiriülene tähtsus ja mis tekitavad mõningatest edusammudest hoolimata endiselt muret. Jooksevkonto suure ülejäägiga seotud haavatavusi on leevendanud suhteliselt kiire sisenõudluse kasv. Jooksevkonto ülejääk on olnud ja on eeldatavasti ka edaspidi suur kaupade ja teenuste kaubanduse märkimisväärse ülejäägi tõttu, mis kajastab sisemaiste säästude ülejääki võrreldes investeeringutega majandusse tervikuna. Sisenõudlus on viimastel aastatel siiski kasvanud jõulisemalt kui euroalal keskmiselt, mis viitab sellele, et jooksevkonto ülejäägi ülekandumine ülejäänud piirkonnale on muutumas vähem murettekitavaks. Rahvusvaheliste ettevõtete märkimisväärne kohalolu Madalmaades, ettevõtete jaotamata kasumi statistiline mõju ning välismaal investeeritud suuri sääste koguvate pensionifondide roll on tegurid, mis põhjustavad suurt säästude investeerimise puudujääki. Erasektori võlg vähenes 2023. aastal jätkuvalt märkimisväärselt ja võib ka edaspidi väheneda, kuid võlg on endiselt suur. Võla kõrge tase koos suurte mittelikviidsete varadega, peamiselt eluasemete ja pensionisäästudega,

([9]) ST 12275/22 INIT ja ST 12275/22 ADD 1.

([10]) Nõukogu 24. oktoobri 2023. aasta rakendusotsus, millega muudetakse 4. oktoobri 2022. aasta rakendusotsust, millega kiidetakse heaks Madalmaade taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang (ST 13613/23 INIT ja ST 13613/23 ADD 1).

([11]) Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

muudab leibkonnad muutuvate majandustingimuste suhtes haavatavaks, eriti arvestades ülehinnatud eluasemeturgu. Eluasemehindades toimus eelmise aasta suuremas jaos mõningane korrektsioon karmimate rahastamistingimuste taustal, kuid need jäävad ikkagi ülehinnatuks ehkki vähem kui enne. Tuvastatud nõrkade kohtade kõrvaldamiseks on võetud meetmeid, kuid vaja on täiendavaid jõupingutusi. Eluasemepuuduse jõulisemaks lahendamiseks saaks kasutada mitmesuguseid võimalusi: suurendada eluasemeinvesteeringuid, kõrvaldada takistusi uute eluruumide ehitamiselt ning kehtestada võlapõhiselt rahastatava koduomandi puhul maksusoodustusi. Eraüürituru hiljutised reformid ei soodusta tõenäoliselt eluasemete kättesaadavust.

(11) Vastavalt Eurostati kinnitatud andmetele suurenes Madalmaade valitsemissektori eelarve puudujääk 0,1 %-lt SKPst 2022. aastal 0,3 %-le SKPst 2023. aastal, samas kui valitsemissektori võlg vähenes 50,1 %-lt SKPst 2022. aasta lõpus 46,5 %-le SKPst 2023. aasta lõpus.

(12) Nõukogu soovitas ([12]) 12. juulil 2022 Madalmaadel võtta meetmeid, tagamaks 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv on kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga ([13]), võttes arvesse jätkuvat ajutist ja sihipärast toetust leibkondadele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Madalmaadel soovitati olla valmis kohandama jooksvaid kulutusi vastavalt muutuvale olukorrale. Samuti soovitati Madalmaadel suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades rahastut ning muid liidu vahendeid. Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitika ([14]) 2023. aastal kiire inflatsiooni tingimustes pärssiv (0,8 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) andis 2023. aastal eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 0,9 % SKPst. See hõlmab energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamatele leibkondadele ja ettevõtetele suunatud erakorraliste toetusmeetmete kulude suurenemist 0,4 % võrra SKPst. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv 2023. aastal oli kooskõlas nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitusega. Riiklikult rahastatavad investeeringud moodustasid 2023. aastal 3,1 % SKPst, mis on 0,1 protsendipunkti võrra vähem kui 2022. aastal ([15]). Madalmaade avalik sektor investeeris rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, näiteks ülekoormatud elektrivõrgu laiendamisse, üldkasutatavate hoonete energiatõhususe parandamisse ja maapiirkondades kiire internetiühenduse kättesaadavuse laiendamisse. Madalmaad esitasid 24. mail 2024 rahastu raames esimese maksetaotluse, mida komisjon praegu hindab.

(13) 2024. aasta stabiilsusprogrammi eelarveprognooside aluseks oleva makromajandusliku stsenaariumi kohaselt kasvab reaalne SKP 2024. aastal 1,1 % ja 2025. aastal 1,6 %. Valitsemissektori eelarve puudujääk peaks 2024. aastal suurenema 2,0 %-le SKPst ja olema 2025. aastal 2,1 % SKPst, samal ajal kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2024. aasta lõpuks suurenema 46,8 %-le ja 2025. aasta lõpuks 48,1 %-le. Pärast 2025. aastat peaks valitsemissektori eelarve puudujääk suurenema 3,3 %-le SKPst 2026. aastal, 2,6 %-le SKPst 2027. aastal ja 3,2 %-le SKPst 2028. aastal. Seega ei jää valitsemissektori eelarvepositsioon programmiperioodi jooksul prognooside kohaselt alla aluslepingus sätestatud eelarvepuudujäägi kontrollväärtust 3 % SKPst. Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks pärast 2025. aastat suurenema järk-järgult 52,0 %ni 2028. aastal.

(14) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2024. aastal 0,8 % ja 2025. aastal 1,5 % ning tarbijahindade harmoneeritud indeksiga (THHI) mõõdetud inflatsioon on 2024. aastal 2,5 % ja 2025. aastal 2,0 %.

(15) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarve puudujääk 2024. aastal 2,0 % SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2024. aasta lõpuks suurenema 47,1 %-le. Eelarvepuudujäägi suurenemine 2024. aastal kajastab peamiselt tulude alalaekumist, mis on tingitud väga ulatuslikust dividendide jaotamisest 2023. aastal, kuna 2024. aastal peaks suurenema dividenditulumaks, kulutused sotsiaaltoetustele, et taastada väikese sissetulekuga leibkondade ostujõud, Ukrainale antav abi ning valitsuse kliima-, taristu- ja

([12]) Nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse Madalmaade majanduspoliitikat ja esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 334, 1.9.2022, lk 154).

([13]) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt on Madalmaade keskpika perioodi potentsiaalne SKP kasv, mida kasutatakse eelarvepoliitika mõõtmiseks, 2023. aastal nominaalväärtuses 9,7 %, tuginedes kümne aasta keskmisele potentsiaalsele reaalkasvu määrale ja 2023. aasta SKP deflaatorile.

([14]) Eelarvepoliitika on siinjuures määratletud kui valitsemissektori eelarvepositsiooni aastase muutuse näitaja. Selle eesmärk on hinnata nii riiklikult kui ka liidu eelarvest rahastatavatest eelarvepoliitikameetmetest tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitikat mõõdetakse vahena i) keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu ja ii) esmaste kulude muutuse vahel, millest on maha arvatud kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed (välja arvatud COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed) ning mis hõlmab rahastu tagastamatu toetuse ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid.

([15]) Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud suurenesid 2022. aastaga võrreldes 0,2 protsendipunkti.

kaitsefondide kaudu tehtavad avaliku sektori investeeringud. Komisjoni prognooside kohaselt on eelarvepoliitika 2024. aastal ekspansiivne (0,4 % SKPst).

(16) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt rahastatakse 2024. aastal rahastu tagastamatust toetusest kulusid mahus 0,1 % SKPst (2023. aastal 0,1 % SKPst). Rahastu toetustest rahastatavad kulutused võimaldavad teha kvaliteetseid investeeringuid ja viia ellu tootlikkust suurendavaid reforme, ilma et see mõjutaks otseselt Madalmaade valitsemissektori eelarvepositsiooni ja võlga.

(17) Nõukogu soovitas ([16]) 14. juulil 2023 Madalmaadel järgida konservatiivset eelarvepoliitikat, eelkõige piirates riiklikult rahastatavate esmaste netokulude nominaalset kasvu ([17]) 2024. aastal kuni 3,5 %ni. Liikmesriikidel paluti 2023. aasta eelarve täitmisel ja 2024. aasta eelarvekava koostamisel võtta arvesse, et komisjon teeb 2023. aasta eelarve täitmise andmete põhjal nõukogule ettepaneku algatada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid Madalmaade riiklikult rahastatavad esmased netokulud suurenema 2024. aastal 6,6 %, mis on üle soovitatud maksimaalse kasvumäära. See riiklikult rahastatavate esmaste netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära ületav kulu on 2024. aastal 1,3 % SKPst. Samas olid 2023. aasta netokulud soovituse esitamise ajal eeldatust väiksemad (1,3 % võrra SKPst). Kuna 2024. aasta soovitus sõnastati kasvuna, tuleb vastavuse hindamisel arvesse võtta ka 2023. aasta baasefekti. Kui netokulud oleksid 2023. aastal olnud samad, mida eeldati soovituse esitamise ajal, oleks sellest tulenev netokulude kasvumäär 2024. aastal olnud soovitatud kasvumäärast suurem alla 0,1 % võrra SKPst. Seetõttu esineb hinnangute kohaselt oht, et riiklikult rahastatavad esmased netokulud ei saa olema nõukogu soovitusega täielikult kooskõlas.

(18) Peale selle soovitas nõukogu Madalmaadel kaotada 2023. ja 2024. aastal võimalikult kiiresti kehtivad erakorralised energiatoetusmeetmed ja kasutada sellest tulenevat kokkuhoidu valitsemissektori eelarve puudujäägi vähendamiseks. Nõukogu soovitas, et kui energiahindade uue tõusu tõttu on vaja uusi või jätkuvaid toetusmeetmeid, tuleb Madalmaadel tagada, et sellised toetusmeetmed on suunatud haavatavate leibkondade ja ettevõtete kaitsmisele, on eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ning säilitavad stiimulid energiasäästuks. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks erakorralistest energiatoetusmeetmetest tulenev eelarve netokulu ([18]) olema 2023. aastal 1,0 % SKPst ning 2024. aastal 0,1 % ja 2025. aastal 0,0 % SKPst. Eelkõige eeldatakse, et 2024. aastal jäävad kehtima diislikütuse ja bensiini vähendatud aktsiisid. Kui selle tulemusena kokku hoitavaid vahendeid kasutataks nõukogu soovituse kohaselt valitsemissektori eelarve puudujäägi vähendamiseks, tooks see kõnealuse prognoosi kohaselt 2024. aastal kaasa eelarvekohanduse 0,9 % SKPst, samas kui riiklikult rahastatavad esmased netokulud ([19]) annavad asjaomasel aastal eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 0,5 % SKPst. Erakorralised energiatoetusmeetmed 2023. ja 2024. aastal kaotati, mis on kooskõlas nõukogu soovitusega. Siiski ei kasutata sellega seotud sääste prognooside kohaselt täielikult ära valitsemissektori eelarve puudujäägi vähendamiseks. See ei pruugi olla nõukogu soovitusega kooskõlas.

(19) Lisaks soovitas nõukogu Madalmaadel säilitada riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud ning tagada rahastust antavate toetuste ja muude liidu vahendite tulemuslik kasutuselevõtt, eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud 2024. aastal jääma samale tasemele kui 2023. aastal ehk 3,1 % juurde SKPst. See on kooskõlas nõukogu soovitusega. Samal ajal prognoositakse, et liidu vahenditest, sealhulgas rahastu toetustest, rahastatavad avaliku sektori kulud jäävad 2024. aastal samale tasemele (0,2 % SKPst).

([16]) Nõukogu 14. juuli 2023. aasta soovitus, milles käsitletakse Madalmaade 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Madalmaade 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 312, 1.9.2023, lk 176).

([17]) Esmased netokulud on määratletud kui riiklikult rahastatavad kulud, millest on maha arvatud i) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, ii) intressikulud, iii) tsüklilise töötuse kulud ning iv) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

([18]) See arv esindab kõnealuste meetmete aastaseid eelarvekulusid, sealhulgas tulusid ja kulusid, millest on vajaduse korral maha arvatud energiatarnijate juhusliku kasumi maksustamisest saadud tulud.

([19]) Seda panust mõõdetakse valitsemissektori esmaste kulude (millest on välja jäetud i) kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmetega kaasnev täiendav eelarvemõju, ii) ühekordsed kulud, iii) tsüklilise töötuse kulud ja iv) rahastu tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud) muutusena keskpika perioodi (kümne aasta) keskmise potentsiaalse nominaalse SKP kasvumäära suhtes ja väljendatakse suhtena nominaalsesse SKPsse.

(20) Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal ja eeldusel, et poliitikat ei muudeta, hinnatakse komisjoni 2024. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarve puudujääk on 2025. aastal 2,1 % SKPst. Eelarvepuudujäägi suurenemine 2025. aastal kajastab peamiselt valitsuse kavandatud avaliku sektori investeeringute kasvu. Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks suurenema 2025. aasta lõpuks 48,4 %-le.

(21) Peamiselt elukohalt kui kinnisvaralt, pensionivaralt ja osaühingutes hoitavatelt investeeringutelt saadud tulu maksustatakse soodsate määradega võrreldes aktsiatesse ja võlakirjadesse tehtud investeeringutelt saadava tuluga. Lisaks arvutatakse aktsiatesse ja võlakirjadesse tehtud investeeringutelt võetav tulumaks pigem eeldatava kui tegeliku tulu põhjal. Elamukinnisvara sooduskohtlemine hüpoteeklaenude intresside tulust mahaarvamise kaudu koos madala arvestusliku üürimaksuga suurendab nõudlust eluasemeturul ja tõstab hindu. Lisaks kohaldatakse pensionisäästude suhtes maksusoodustust kuni suhteliselt kõrge sissetulekuni. Selle tulemusena on leibkondade jõukus Madalmaades tihedalt koondunud mittelikviidsetesse varaliikidesse, nagu eluase või pensionifondid. See muudab leibkonnad majandussõkkide ajal riskialtimaks ega võimalda paljudel juhtudel luua nende eluea jooksul optimaalset tarbimismustrit. Ebavõrdne maksualane kohtlemine varaliikide piires ja nende vahel põhjustab ka maksuarbitraaži ja võib kallutada kapitali tõhusat jaotamist. Seetõttu on selline ebavõrdne kohtlemine tähtis makromajandusliku tasakaalustamatuse vähendamise seisukohast.

(22) Lisaks põhjenduses 21 osutatud maksusoodustustele on eluasemeturu ülehindamine tingitud ka uute eluruumide vähesest pakkumisest. Selliste takistuste kõrvaldamine, mis praegu pärsivad investeeringuid, sealhulgas elamuehitusse, võimaldaks valitsusel edukalt ellu viia oma eluasemepakkumise suurendamise plaane ning aidata kaasa välispositsiooni tasakaalustamisele. Seetõttu on selliste takistuste eemaldamine tähtis makromajandusliku tasakaalustamatuse kõrvaldamiseks. Samal ajal on eraüüriturg suhteliselt väike, mistõttu on koduomandile taskukohase hinnaga ja kättesaadavate alternatiivide pakkumine piiratud. Taskukohase üüripinna puudumine kahjustab ka tööjõu liikuvust ja sotsiaalset sidusust.

(23) Madalmaades on hästi välja arendatud pikaajalise hoolduse süsteem. Kuigi pikaajalise hoolduse kulud on Madalmaades juba liidu suurimad, suurenevad need eeldatavasti märkimisväärselt. 2022. aastal moodustasid pikaajalise hoolduse kogukulud Madalmaades 3,8 % SKPst, mis on kaugelt liidu suurim näitaja. 2024. aasta rahvastiku vananemise aruandes prognoositakse, et see näitaja suureneb 2040. aastaks 1,0 protsendipunkti ja 2070. aastaks 1,9 protsendipunkti võrra. Lisaks on hooldusteenuste osutamise ühikuhind Madalmaades üks liidu kõrgeimaid, isegi kui seda mõõdetakse protsendina SKPst elaniku kohta. See näitab, et pikaajalise hoolduse eelarvelist jätkusuutlikkust on võimalik süsteemi ebatõhusust vähendades parandada, vähendamata selle head kvaliteeti ja katvust. Sellise ebatõhususe näiteks on see, et omavalitsustel, kes on Madalmaades koduhoolduse ja sotsiaalhoolekande pakkujad, on stiimulid kanda vastutus patsientide eest üle hooldekodude sektorile, selle asemel et jätkata neile kodu- ja kogukonnapõhise hoolduse pakkumist nii kaua kui võimalik. Lisaks võiks vähendada pikaajalise hoolduse süsteemi ebatõhusust, näiteks kasutades rohkem digitaalseid ja innovatiivseid lahendusi või investeerides ennetusse, et lükata edasi pikaajalise hoolduse vajaduste tekkimine ja sõltuvus igapäevasest toetamisest.

(24) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need reformid ja investeeringud peaksid aitama tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on kindlaks tehtud asjakohastes riigipõhistes soovitustes. Järele jäänud lühikese aja jooksul on oluline kiiresti jätkata taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas REPowerEU peatüki tulemuslikku rakendamist, et suurendada Madalmaade pikaajalist konkurentsivõimet rohe- ja digipöörde kaudu, tagades samal ajal sotsiaalse õigluse. Taaste- ja vastupidavuskavast tulenevate kohustuste täitmiseks 2026. aasta augustiks on oluline, et Madalmaad kiirendaksid märkimisväärselt reformide elluviimist, eelkõige tagamaks riigipõhiste soovitustega seotud reformide tulemusliku rakendamise. Jätkuvalt on oluline süstemaatiliselt kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane isevastutus taaste- ja vastupidavuskava eduka rakendamise eest.

(25) Ühtekuuluvuspoliitika programmide vahehindamise osana vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 ([20]) artiklile 18 peavad Madalmaad 2025. aasta märtsiks läbi vaatama kõik Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF), Euroopa Sotsiaalfond+-ist (ESF+), Ühtekuuluvusfondist ja Õiglase Ülemineku Fondist (JTF) toetatavad programmid, võttes muu hulgas arvesse 2024. aasta riigipõhistes soovitustes ning riiklikus energia- ja kliimakavas kindlaks tehtud probleeme. Läbivaatamise tulemuste alusel eraldatakse lõplikult iga programmiga ette nähtud liidu rahastus. Madalmaad on teinud edusamme ühtekuuluvuspoliitika programmide elluviimisel ja Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel, kuid osa probleeme on jätkuvalt lahendamata. Ehkki piirkondlikud erinevused SKPs elaniku kohta on püsinud stabiilsed ja kõik piirkonnad ületavad konkurentsivõime poolest tunduvalt liidu keskmist, mõjutab üleminek süsinikuneutraalsele majandusele piirkondi, kus on heitemahukate tööstusharude klastrid. Tähtis on kiirendada ühtekuuluvuspoliitika rakendamist ja programmides kokku lepitud prioriteedid on endiselt asjakohased. Eesmärk toetada rohe- ja digipöördega seotud innovatsiooni ning rohemajandust piirkondades, mille tööstusklastrid on kliimamuutustest kõige rohkem mõjutatud, on endiselt väga tähtis. Samuti on asjakohane toetada ühiskondlikke üleminekuid suurte linnade mahajäänud piirkondades. Ka edaspidi on vaja võtta meetmeid sotsiaalse ja tööturu ebavõrdsuse vähendamiseks, investeerides võrdsetesse (tööhõive)võimalustesse ja võideldes diskrimineerimise vastu. Ühtekuuluvuspoliitika programmide vahehindamisel tuleks edendada võimalusi katsetada lahendusi, mis aitavad vähendada elektrivõrgu ülekoormust ja toetada Madalmaade rohepööret. Madalmaad võiksid kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2024/795 ([21]) loodud Euroopa strateegilise tehnoloogia platvormi, et toetada tööstuse ümberkujundamist ja hõlbustada investeeringuid nullnetotehnoloogia tootmisse, sealhulgas täiendus- ja ümberõppesse.

(26) Lisaks taaste- ja vastupidavuskava ning muude liidu vahendite abil käsitletavatele majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisavad Madalmaad silmitsi mitme muu probleemiga, mis on seotud tööturu killustatuse, tööjõu- ja oskuste nappuse, põhihariduse, fossiilkütustest sõltuvuse ning liigse lämmastiku sadestumisega.

(27) Paindliku tööhõive (nii ajutise töölepinguga töötajad kui ka füüsilisest isikust ettevõtjad) osakaal tööturul on Madalmaades endiselt suur. See osutab tööturu killustatuse püsivale ohule, millel on iseäranis moonutav mõju tööturu äärealadel. Ühtlasi võib see suurendada võimaluste ebavõrdsust ja vähendada tootlikkust. Tööturu teatav paindlikkus võib aidata parandada majanduse kohanemisvõimet ja toetada individuaalseid eelistusi. Paindlike tööhõivevormide ülemäärane kasutamine võib siiski avaldada töötajatele ja majandusele laiemalt negatiivset mõju. Näiteks koolituses ja elukestvas õppes osalemine on nende jaoks, kellel on paindlik lepinguline töökorraldus, keeruline, mis omakorda vähendab oskustesse investeerimist ning kahjustab tööviljakust. Madalmaade valitsus tegi koostöös sotsiaalpartneritega teatavaks meetmed, mille abil tegeleda alalise ja paindliku töökorralduse vaheliste erinevustega. Need meetmed hõlmavad nulltunnilepingute kaotamist ja väljakutsel töötamise (*on-call*) lepingute asendamist uut tüüpi lepingutega, mis tagavad töötajatele suurema sissetulekukindluse, ning renditöötajate töökohakindluse parandamist. Nende plaanide kinnitamisel ja tulemuslikul rakendamisel on tähtis teha kiireid edusamme, et teatavat liiki töölepingu valik sõltuks töökohapõhistest vajadustest või töötajate eelistustest, parandades samas paindliku töölepingu alusel töötavate inimeste tööhõivet ja sotsiaalset positsiooni ning vähendades tööturu killustatust.

(28) Tööjõudu ja oskusi nappis Madalmaade tööturul juba enne COVID-19 kriisi, kuid nüüdseks on need probleemid muutunud veelgi laialdasemaks. Sellistes sektorites nagu info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT), tervishoid ja haridus ning tehniliste töökohtade ja rohepöördega seotud töökohtade asjus esinevad struktuursed puudujäägid, mis eeldatavasti ei kao, osaliselt demograafiliste suundumuste tõttu. Vaatamata suurele üldisele tööturul osalemise määrale leidub Madalmaades ikka veel kasutamata potentsiaalseid töötajaid, nagu sisserändaja taustaga inimesed ja osaajatööga töötajad. Osa tööjõu alakasutamine koos oskuste nappusega ohustab Madalmaade konkurentsivõimet ja võib pidurdada investeeringuid, sealhulgas uute eluruumide ehitamisse, mis omakorda mõjutab Madalmaade makromajanduslikku tasakaalustamatust. Nende probleemide lahendamiseks on vaja terviklikku lähenemisviisi,

([20]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([21]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. veebruari 2024. aasta määrus (EL) 2024/795, millega luuakse Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP) ja muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ ning määrusi (EL) 2021/1058, (EL) 2021/1056, (EL) 2021/1057, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) 2021/1060, (EL) 2021/523, (EL) 2021/695, (EL) 2021/697 ja (EL) 2021/241 (ELT L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

võttes arvesse ka sektoripõhiseid vajadusi ja takistusi. Tööjõu pakkumise suurendamiseks võiks motiveerida inimesi suurendama oma töötundide arvu, kusjuures selliseid stiimuleid saaks muu hulgas anda töökvaliteeti ning töö- ja eraelu tasakaalu edendavate poliitikameetmete kaudu. Lisaks võib täiend- või ümberõppe võimaluste parandamine sihipäraste ja kohandatud meetmete abil, eelkõige tööturu äärealadel olevate ja tööturult eemalejäänud inimeste jaoks, aidata leevendada tööjõu ja oskuste nappust ning parandada sotsiaalseid tulemusi. Võttes arvesse praegust töötajate nappust sektorite lõikes ja tööviljakuse paigalseisu, võiksid nõudluse poole poliitikameetmed keskenduda suure lisandväärtusega sektorite ja ühiskondlike probleemidega seotud sektorite edendamisele, nagu haridus ja tervishoid, sektoritevahelise liikuvuse edendamisele ning tootlikkuse tõusu ja teadus- ja arendustegevusse tehtavate investeeringute suurendamisele.

(29) Hoolimata endiselt suhteliselt suurest, kuigi vähenevast väga heade õpitulemustega 15-aastaste õpilaste osakaalust, näitavad rahvusvahelise õpilaste hindamise programmi (PISA) 2022. aasta tulemused matemaatika, loodusteaduste ja lugemisoskuse alal kehvade tulemustega õpilaste arvu järsku suurenemist. Langus on keskhariduse eri astmete lõikes väga erinev, kusjuures kõige madalama astme – kutsekeskhariduse (VMBO) – õpilaste tulemused on kõige rohkem halvenenud. Liiatigi on rändetaustaga õpilaste (koduriigis sündinud õpilased, kelle vanemad on välismaal sündinud, ja välismaal sündinud õpilased) alasooritus peaaegu kaks korda sagedasem kui rändetaustata õpilastel matemaatikas ja loodusteadustes, samas kui erinevus lugemisoskuses on mõnevõrra väiksem. Põhioskuste halvenemine on üks liidu tõsiseimaid ning kahjustab haridus- ja tööturuväljavaateid ning pikaajalist tootlikkust ja konkurentsivõimet. Õpetajate süvenev nappus võib suurendada probleeme oskuste arendamisel ning hariduse võrdsuse ja kvaliteedi tagamisel. Seetõttu võiksid Madalmaad hinnata kehtivaid põhioskustega seotud meetmeid ja need vajaduse korral läbi vaadata, et suurendada nende mõju, eelkõige ebasoodsas olukorras olevate õpilastega koolides. Lisaks võiksid Madalmaad võtta meetmeid, millega suurendada keskkoolide läbitavust ja suurendada stiimuleid, et meelitada rohkem õpetajaid ebasoodsas olukorras olevatesse koolidesse.

(30) Elektrivõrgu üha suureneva ülekoormuse tõttu on võrguoperaatorid sageli sunnitud uute elektritootjate ja tarbijate võrgule juurdepääsu taotlused tagasi lükkama. Võrgu ülekoormus võib aeglustada üleminekut puhtale energiale ja piirata majandustegevust, olles seega Madalmaade makromajandusliku tasakaalustamatuse seisukohast asjakohane. Seepärast on tähtis suurendada ülekande- ja jaotusvõrgu võimsust ja paindlikkust, et tagada elektrivarustuskindlus, kiirendada nii maismaa kui ka avamere taastuvenergiataristu kasutuselevõttu, rahuldada elektrinõudlust ja parandada konkurentsivõimet. 2023. aasta detsembris vastu võetud riiklikus energiasüsteemi kavas kutsutakse üles investeerima täiendavasse võrgu- ja salvestusvõimsusse, mida tuleks teha nüüd. Selleks et soodustada vajalikke investeeringuid elektritaristu laiendamisse, on äärmiselt tähtis kiirendada elektri ülekande- ja jaotusvõrkude loamenetlusi. See kiirendaks ka maismaa ja avamere taastuvenergiaprojektide rakendamist. Raamtingimuste osana on samuti võimalik tegeleda ülekoormusega tehniliste meetmete ja normide abil (nt tariifistiimulid või tipptunnipiirangud).

(31) Intensiivsed põllumajandustavad võivad põhjustada liigset lämmastiksaastet, millel on tõsised tagajärjed mulla seisundile ning vee- ja mereökosüsteemidele ja mis kahjustab looduskapitali, seades samal ajal märkimisväärseid piiranguid lämmastiksaastet tekitava ehitustegevuse lubamisele ja taastuvenergiataristu kasutuselevõtule. Seetõttu on need tavad Madalmaade makromajandusliku tasakaalustamatuse seisukohast asjakohased. On vaja jätkuvat toetust kestlikule põllumajandusele, sealhulgas mahepõllumajandusele üleminekuks, tagades samal ajal konkurentsivõime ja sotsiaalse õigluse. Kooskõlas Madalmaade ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavaga saaksid Madalmaad kasu kariloomade arvu vähendamisest, ringmajandusele ja mahepõllumajandusele ülemineku kiirendamisest, taassoostamisest ja süsinikurikaste muldade tootmistsüklist kõrvaldamisest ning keemiliste pestitsiidide ja anorgaaniliste väetiste kasutamise vähendamisest. Lisaks saaks parandada põllumajandustootjate positsiooni väärtusahelas, näiteks liidu kvaliteedimärkide edasiarendamise, tootjaorganisatsioonide suurema tunnustamise, põllumajanduse edasise digitaliseerimise ja innovatsiooni ning mahepõllumajanduslike toodete parema kättesaadavuse kaudu tarbijatele. Saastuse vältimisse ja kontrolli ning säästvasse veemajandusse tehtavaid investeeringuid võiks veelgi suurendada.

(32) Pidades silmas euroala liikmesriikide majanduste tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu 2024. aastal euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja

vastupidavuskavade kaudu, et rakendada 2024. aasta euroala soovitust. Madalmaade puhul aitavad soovitused 1, 2, 3 ja 4 rakendada esimest, teist, kolmandat, neljandat ja viiendat 2024. aasta euroala käsitlevat soovitust.

(33) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja tasakaalustamatuste olemasolu käsitlevaid järeldusi, kajastuvad määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud soovitused soovituses 1. Soovituses 1 osutatud meetmed aitavad vähendada erasektori suure võlaga seotud haavatavust ülehinnatud eluasemeturu kontekstis. Soovitus 1 aitab kõrvaldada tasakaalustamatust ja rakendada soovitust euroala kohta kooskõlas põhjendusega 31,

SOOVITAB Madalmaadel võtta 2024. ja 2025. aastal järgmisi meetmeid.

1. Esitada õigel ajal keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Piirata kooskõlas reformitud stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetega netokulude kasvu 2025. aastal määrani, mis on kooskõlas muu hulgas valitsemissektori eelarve puudujäägi hoidmisega allpool aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst ja valitsemissektori võla hoidmisega mõistlikul tasemel keskpikas perspektiivis. Ühtlustada muu hulgas jõukusest saadavate eri liiki tulude maksustamist, et vähendada leibkondade laenuvõtmise soodustamist. Kõrvaldada uute eluruumide ehitamiselt takistused ning tagada eluasemete taskukohasus ja kättesaadavus eraüüriturul. Tegeleda elanikkonna vananemisega seotud kulude eeldatava suurenemisega, muutes pikaajalise hoolduse süsteemi kulutõhusamaks.

2. Kiirendada tunduvalt taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas REPowerEU peatüki rakendamist, tagades reformide ja investeeringute lõpuleviimise 2026. aasta augustiks. Kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamist. Jätkata nende programmide vahehindamise raames keskendumist kokkulepitud prioriteetidele ning edendada testimist ja katsetamist, et vähendada elektrivõrkude ülekoormust võttes samal ajal arvesse võimalusi, mida pakub Euroopa strateegilise tehnoloogia platvorm konkurentsivõime parandamiseks.

3. Võtta meetmeid, millega vähendada stiimuleid paindlike või ajutiste töölepingute kasutamiseks. Tegeleda struktuurse ja sektoripõhise tööjõu- ja oskuste nappusega, sealhulgas kasutades ära alakasutatud tööjõupotentsiaali ning soodustades liikuvust suure tootlikkusega sektoritesse ja ühiskondlike probleemidega seotud sektoritesse. Parandada põhioskusi, sealhulgas tegeledes õpetajate nappusega ja pakkudes kohandatud toetust ebasoodsas olukorras olevatele koolidele.

4. Parandada raamtingimusi, et suurendada investeeringuid elektri ülekande- ja jaotusvõrkudesse, eelkõige taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu kiirendamiseks ja konkurentsivõime parandamiseks. Teha täiendavaid jõupingutusi kestliku põllumajanduse nimel.

Luxembourg, 21. oktoober 2024

Nõukogu nimel

eesistuja

NAGY I.